

De decentralisatie-uitdaging

Meer doen met minder geld en mensen

Het decentralisatiebeleid stelt de gemeenten voor serieuze uitdagingen. Dit vraagt om creatieve vernieuwende oplossingen. Oplossingen die het mogelijk maken het huidige serviceniveau met minder mensen en minder geld te handhaven. Informatie speelt daarin een belangrijke rol. De kaart heeft als integratie- en presentatieplatform de potentie zo'n oplossing te leveren.

Door Jan Roodzand

Binnen GeoBusiness Nederland (branchevereniging voor bedrijven die werken met geo-informatie) ben ik betrokken bij activiteiten om geo-oplossingen binnen steeds meer marktsegmenten en toepassingen te promoten en initiëren. Parallel kent Geonovum een initiatief dat onder de noemer 'beter benutten' hetzelfde doel binnen met name de overheid nastreeft. TNO is onder de noemer 'smart cities' actief met innovatieve concepten voor de stad van de toekomst. Geonovum en TNO hebben een beleidstafel georganiseerd met gemeenten om over de uitdagingen van het decentralisatiebeleid te spreken. Verschillende gemeenten en via GeoBusiness Nederland aanbieders van innovatieve GIS-oplossingen waren aanwezig. Onder leiding van Arre Zuurmond werd het een boeiende en waardevolle sessie. Hoofdpunten zoals ik ze heb ervaren, deel ik graag met u.

Invalshoeken

Met beleidmanagers vanuit verschillende werkvelden en aanbieders van geo-oplossingen is vanuit verschillende invalshoeken over de decentralisatie-uitdaging gesproken. In de bijeenkomst is met name aandacht besteed aan toepassingen als zorg, welzijn en sociale zekerheden, domeinen die tot op heden GIS niet of zeer beperkt inzetten. Gemeenten roepen al lang dat zij veel van de tot op heden centraal georganiseerde taken beter uit kunnen voeren. De korte afstand tot de burger stelt hen in staat dit efficiënter en met een betere kwaliteit uit te voeren, zo luidde de boodschap. Nu die wens verhoord is, blijkt het echter een ander verhaal... De taken komen in grote hoeveelheden naar de gemeenten, maar de bijbehorende budgetten blijven gro-

tendeels achterwege. Meer doen, met minder mensen en onvoldoende geld, zie daar de uitdaging. Gelukkig beschikt men over veel, en steeds meer informatie. Door slim te benutten ontstaan kansen.

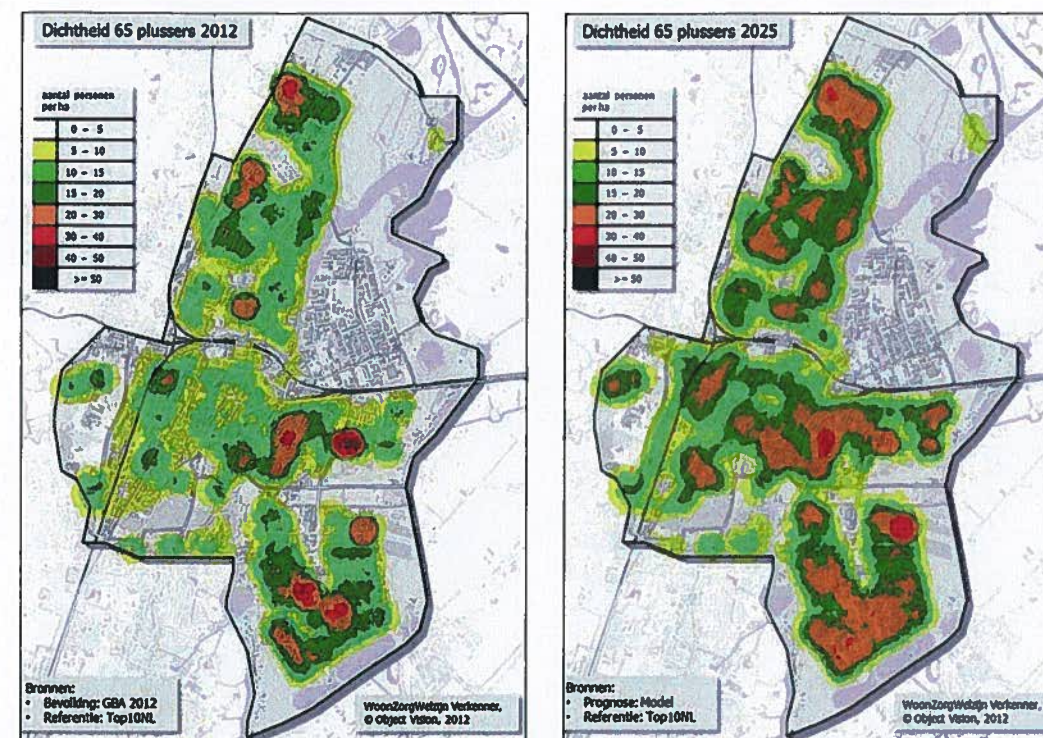
Zelfredzaamheid en gecoördineerde zorg

In de bespreking kwamen twee thema's aan de orde. Enerzijds het streven naar zelfredzame burgers. Door vanuit de overheid goed te informeren verwacht men dat burgers de diensten zelf 'vinden' en aanvragen. Denk bijvoorbeeld aan Wmo-vervoer, schuldhulpverlening, woningaanpassing of huiswerkbegeleiding. Anderzijds is het afstemmen van verschillende hulpvragen onder het motto 'één gezin, één plan' belangrijk. Zo kan men garanderen dat de hulp aan probleemgezinnen gecoördineerd plaatsvindt. Cruciaal voor beide thema's is dat de gemeente inzicht heeft in zaken als wie gebruikt welke diensten, welke woningen zijn aangepast, waar zijn voorzieningen en hoever wonen (groepen) burgers hiervandaan. Voor de lezers van GIS-Magazine is de conclusie dat dit om gecoördineerde informatievoorziening schreeuwt snel gemaakt, bij de tafel was dit juist het doel. Dat inzicht is ook ontstaan, betrokkenen in de genoemde werkvelden zagen dat dit inderdaad een interessante oplossingsrichting is. Actueel kaartmateriaal (via GIS) is daarbij meer dan nice-to-have. Het is noodzakelijk om vanuit de beschikbare middelen actief te sturen op het gebruik van diensten (p&c-cyclus) met als inzet het bestaande serviceniveau zo veel mogelijk te behouden.

Veel informatie al in huis

In de bespreking is eerst ingezoomd op de mogelijkheden die gemeenten vandaag al hebben op basis van alle informatie die men al in huis heeft. De (geo-referentie) kaarten zijn van oudsher aanwezig en in gebruik bij bijvoorbeeld RO, Bestemmingsplannen, Vastgoed, Openbaar Beheer, WOZ en dergelijke. Door daar de informatie vanuit de andere diensten op te projecteren, bieden de gelagde GIS-inzichten, zeker voor de collega's die niet gewoon zijn kaarten te benutten, verrassend waardevolle inzichten. Door Bridgis werd getoond dat het mogelijk is nog een stap verder te gaan, door aan de eigen data externe data toe te voegen. Data van het Kadaster, het handelsregister, CBS, maar ook commercieel beschikbare informatie op 6-cijferig postcodegebied resulteren in een steeds beter inzicht in locatiegebonden informatie.

"De kaart als integratieplatform is voor gemeenten onmisbaar en wordt steeds belangrijker".

Ten behoeve van de pilots 'woonservicegebieden' gaf ObjectVision, in opdracht van de gemeente Haarlem, inzicht in de bevolkingsopbouw qua leeftijd nu en in 2025. Door hier de huidige en geplande voorzieningen te betrekken ontstond waardevolle input voor beleidsbeslissingen.

Een nog interessanter beeld ontstaat als men ook de langere termijn prognoses in de beelden betreft. ObjectVision toonde aansprekende voorbeelden die zij in opdracht van de gemeente Haarlem realiseerden in het kader van het thema Wonen Welzijn Zorg. Ten behoeve van de pilots woonservicegebieden heeft men een inzicht in de bevolkingsopbouw qua leeftijd nu en in 2025 bepaald (zie de voorbeelden). Door hier de huidige en geplande voorzieningen bij te betrekken ontstond waardevolle input voor beleidsbeslissingen. Dit soort data zullen ook in het monitoren van het beleid, in een Plan, Do, Check, Act-cyclus van grote waarde blijken.

Het ondersteunen en beheren van de breed gebruikte en gedeelde informatie moet men inrichten. Het uitwisselen en delen van informatie binnen het zorg- en welzijnsdomein kent momenteel geen brede standaarden. Per subdomein zijn er eigen standaarden, die veelal op verschillende uitgangspunten zijn gebaseerd. Daar is voor de gemeenten en betrokken instanties uit domeinen als zorg, sociale zekerheid en welzijn werk aan de winkel. Vanuit het geo-perspectief kunnen 'wij' geo-experts belangrijke ondersteuning bieden om de geschetste kansen daadwerkelijk te grijpen. Nodig zijn laagdrempelig inrichten van geo-beleidsanalyse-omgevingen, maar ook praktisch het geo-coderen van de andersoortige informatie. Op het recente Esri GIS Tech-congres zag ik indrukwekkende standaard functionaliteit om administratieve bestanden direct te geo-coderen. Dat gaat 'ons' dus zeker lukken.

Lokaal en centraal

De decentralisatie treft elke gemeente. Lokaal creëert de combinatie met innovatieve geo-aanbieders al waardevolle oplossingen. Het is

mijs inziens de moeite waard te onderzoeken hoe we het decentralisatieproces op de één of andere manier centraal kunnen ondersteunen. Centraal kan standaardisatie vorm krijgen, kunnen best-practice-voorbeelden gedeeld worden, en eventueel oplossingen in co-productie tussen verschillende gemeenten en marktpartijen ontstaan. Hier kunnen de organisatoren van de tafel vanuit de genoemde eigen programma's een waardevolle rol invullen. Waarbij mogelijk ook de VNG een functie zou kunnen vervullen. Ten slotte nog een oproep aan de lezers binnen het gemeentelijk werkveld. Om de meerwaarde van geo-gebaseerde oplossingen te begrijpen is het zien ervan de beste oplossing. Wellicht biedt dit artikel en de besproken onderwerpen aan de tafel een goede aanleiding ook hen deelgenoot te maken van de toegevoegde waarde die kaarten bieden in het kader van de grote decentralisatie-operaties die lopen....

Jan Roodzand j.roodzand@ruimteschepper.nl, j.roodzand@net4s.nl
is mede-initiatiefnemer en partner in Ruimteschepper en Net4s
(spreekt uit net4s).

@JanRoodzand